

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ๕๒๑๙๐
โทรศัพท์ (๐๕๔) ๒๐๙๗๖๐ โทรสาร (๐๕๔) ๘๓๐๒๐๗

ที่ กษ ๐๙๑๗.๓/๓๑๒

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งข้อมูลเตือนภัยการเกษตรระหว่างวันที่ ๒ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง/เกษตรจังหวัดลำปาง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง ขอส่งข้อมูลเตือนภัยการเกษตร ระหว่างวันที่ ๒ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม สภาพอากาศที่เกิดขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพืชชนิดต่างๆ การเกิดโรคระบาดในพืช การระบาดของแมลงศัตรูพืช ตลอดจนข้อสังเกตข้อระวัง แนวทางแก้ไข/ป้องกัน เพื่อเผยแพร่ให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน เกษตรกร ผู้ประกอบการ สื่อมวลชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบต่อไป โดยได้แนบเอกสารมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางเยาวภา เต้าชัยภูมิ)

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง

เดือนกุมภาพันธ์
ช่วงวันที่ 2 -15 มิถุนายน 2564

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
อากาศร้อน มีฝนตก และฝนตกหนักบางพื้นที่	1. ลองกอง	เก็บเกี่ยว	หนอนกินใต้ผิวเปลือก	หนอนกัดกินทำลายอยู่ใต้ผิวเปลือก ลึกระหว่าง 2-8 มิลลิเมตร ตามกิ่งและลำต้น ทำให้ต้นเป็นปุ่มปม เมื่อหนอนระบาดมาก จะทำให้กิ่งแห้งและตาย ถ้าหนอนกัดกินตาดอกจะทำให้ตาดอกถูกทำลาย และผลผลิตลดลง	ใช้ไส้เดือนฝอย (<i>Steinernema carpocapsae</i>) อัตรา 50 ล้านตัวต่อน้ำ 20 ลิตร 1 ต้น ใช้น้ำ 2-3 ลิตร พ่น 2 ครั้ง ห่างกัน 15 วัน **ควรพ่นไส้เดือนฝอยในตอนเย็น (หลังเวลา 17.00 น.) เพื่อหลีกเลี่ยงแสงอาทิตย์ ในกรณีมีอากาศแห้งแล้ง ควรพ่นน้ำเปล่าให้ความชุ่มชื้นก่อนพ่นไส้เดือนฝอย
	2. ชিং	ระยะเจริญเติบโต	โรคเหี่ยวหรือเหี่ยวง้ำ (เชื้อแบคทีเรีย <i>Ralstonia solanacearum</i>)	อาการเริ่มแรก ใบแสดงอาการม้วนห่อ สีของใบซีด ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและแห้ง บริเวณโคนต้นมีอาการอมน้ำ ลำต้นเป่าหลุดออกจากเหง้าได้ง่าย และหักพับ แต่ไม่มีกลิ่นเหม็น หากตรวจดูที่ลำต้นจะพบส่วนของท่อลำเลียงน้ำและอาหารมีสีน้ำตาลเข้ม เมื่อนำต้นมาตัดตามขวางแช่ในน้ำสะอาดประมาณ 5-10 นาที จะเห็นของเหลวสีขาวคล้ายน้ำมันไหลออกมา	1. ควรเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่เคยมีการระบาดของโรคนี้อีก่อน และมีการระบายน้ำที่ดี 2. ไถพรวนดินให้ลึกเกินกว่า 20 เซนติเมตร จากผิวดินและตากดินไว้นานกว่า 2 สัปดาห์ จะช่วยลดปริมาณเชื้อสาเหตุโรคในดินลงได้มาก 3. พื้นที่ที่เคยมีการระบาดของโรค ควรรมดินเพื่อฆ่าเชื้อโรค โดยโรยยูเรียผสมปูนขาว อัตรา 80 : 800 กิโลกรัมต่อไร่ จากนั้นไถกลบและรดน้ำให้ดินมีความชื้นทิ้งไว้ 3 สัปดาห์ จึงเริ่มปลูกพืช 4. ใช้หัวพันธุ์ปลอดโรค 5. หมั่นตรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
					<p>หากพบต้นที่เริ่มแสดงอาการของโรคเหี่ยวให้ขุดต้นนำไปทำลายนอกแปลงปลูกทันที และโรยปูนขาวบริเวณหลุมที่ขุด เพื่อป้องกันการระบาดของโรค</p> <p>6. ในแปลงที่มีการระบาดของโรค หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว นำส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เป็นโรคไปทำลายนอกแปลงปลูก</p> <p>7. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค ไม่ควรปลูกพืชอาศัยของเชื้อสาเหตุโรค เช่น พืชตระกูลขิง พืชตระกูลมะเขือ มันฝรั่ง พริก และถั่วลิสง ให้สลับปลูกพืชชนิดอื่นที่ไม่ใช่พืชอาศัย เช่น ข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เพื่อตัดวงจรของโรค</p>
	3. สลับปรด	ทุกระยะการเจริญเติบโต	โรคนอดเน่า รากเน่า (เชื้อรา <i>Phytophthora</i> spp.)	<p>อาการที่ต้น ใบยอดมีสีซีด ที่โคนใบหรือฐานใบจะเน่าขำมีสีขาวอมเหลืองขอบแผลสีน้ำตาลส่งกลิ่นเหม็นเฉพาะตัว เมื่อดึงส่วนยอดจะหลุดโดยง่าย หากอาการรุนแรงกลุ่มใบตรงกลางต้นจะหักล้มพับลงมา</p> <p>อาการที่ราก อาการเริ่มแรกจะเห็นใบมีสีซีดคล้ายอาการที่ต้น ใบด้านล่างนึ่มกว่าปกติและแห้งตายเข้ามาจากปลายใบ ต้นชะงักการเจริญเติบโต รากมีแผลสีน้ำตาล เปื่อยและเน่า ดึงหลุดออกจากดินโดยง่าย</p> <p>อาการที่ผล ผลมีขนาดเล็ก ผลเน่าเป็นจุดสีเขียวย่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่เคยมีการระบาดของโรคนี้มาก่อน 2. แปลงปลูกควรมีการระบายน้ำดี ไม่ควรมีน้ำท่วมขัง และเมื่อมีน้ำท่วมขังควรรีบระบายออก 3. ใช้ส่วนขยายพันธุ์จากแหล่งที่ไม่พบการระบาดของโรค 4. ก่อนปลูกแช่จุก หรือ หน่อพันธุ์ ด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เมทาแลกซิล 25% WP อัตรา 20-40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟอสอีทิล-อะคลูมิเนียม 80% WP

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
				ผ่าดูภายในเนื้อเยื่อจะเน่าเป็นสีน้ำตาล	อัตรา 50-100 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟอสฟอริก แอซิด 40% SL อัตรา 50-60 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร นาน 15-20 นาที 5. ตรวจสอบแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบต้นเริ่มแสดงอาการของโรค พ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชตามข้อ 4 ทุก 1 เดือน จำนวน 2 ครั้ง 6. ต้นที่เป็นโรครุนแรง ควรขุดออกนำไปทำลายนอกแปลงปลูก แล้วพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชตามข้อ 4 ลงดินบริเวณหลุมที่ขุด และต้นที่อยู่บริเวณโดยรอบ เพื่อป้องกันการระบาดของโรค 7. หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต นำส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เป็นโรคไปทำลายนอกแปลงปลูก 8. ไม่นำเครื่องมือที่ใช้กับต้นเป็นโรคไปใช้ต่อกับต้นปกติ และควรทำความสะอาดเครื่องมือก่อนนำไปใช้ใหม่ทุกครั้ง
	4. มั่นสำปะหลัง	ระยะเจริญเติบโต	โรคใบไหม้ (เชื้อแบคทีเรีย <i>Xanthomonas axonopodis</i> pv. <i>manihotis</i>)	เริ่มแรกใบแสดงอาการจุดเหลี่ยม ฉ่ำน้ำ ขนาดแผลถูกจำกัดด้วยเส้นใบ หากสภาพอากาศมีความชื้นสูง จะพบหยดน้ำสีขาวครีม (ooze) บริเวณแผลบนใบ ต่อมาแผลจะขยายติดกันอย่างรวดเร็ว เป็นแผลไหม้สีน้ำตาลขอบแผลมีสีเหลือง ทำให้เกิดอาการใบไหม้ ใบจะแห้งและร่วง ส่วนยอดที่แตกใหม่จะแสดงอาการเหี่ยว มียางไหล และมีอาการยอดไหม้แห้ง	1. ปลูกพันธุ์ทนทานต่อโรค หรือพันธุ์ที่ทนทานต่อโรคปานกลาง เช่น ระยอง 90 และระยอง 9 2. ใช้ท่อนพันธุ์สะอาดปลอดโรค หรือหลีกเลี่ยงการใช้ท่อนพันธุ์ส่วนโคนลำต้นหรือโคนกิ่งมันสำปะหลัง 3. หมั่นตรวจสอบแปลงปลูก หากพบอาการโรค

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
				<p>ตายจากส่วนยอดลงมาลำต้นอย่างรวดเร็ว ลักษณะอาการที่ลำต้นพบจุดชำเล็ก ๆ เมื่อแผลขยายจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มลุกลามเป็นแผลใหญ่ บางครั้งพบอาการยางไหลบนส่วนลำต้นที่ยังอ่อนหรือก้านใบ ลำต้นจะเปราะ หักง่าย แบนที่เรียจะอาศัยอยู่ในระบบท่อลำเลียงน้ำและอาหาร เมื่อผ่าลำต้นและรากดูจะพบบริเวณท่อลำเลียงน้ำและอาหารมีสีคล้ำ เนื่องจากเนื้อเยื่อถูกทำลาย</p> <p>*** โรคนี้มักพบระบาดรุนแรงและรวดเร็วในช่วงฝนตกชุกติดต่อกันและความชื้นสูง</p>	<p>เก็บส่วนต้นและใบที่เป็นโรค นำไปทำลายนอกแปลงปลูก</p> <p>4. ในแหล่งที่มีโรคระบาดรุนแรง ให้ปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง หรือพืชตระกูลถั่ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน</p>
	5. ข้าวโพดหวาน	ระยะออกดอก - ติดฝัก	1. เพลี้ยอ่อน ข้าวโพด	<p>ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนต่างๆ ของใบ และช่อดอกตัวผู้ ถ้าช่อดอกมีเพลี้ยอ่อนเกาะกินอยู่มากจะทำให้ช่อดอกไม่บาน การติดเมล็ดน้อยและทำให้เมล็ดแก่เร็วทั้งๆ ที่เมล็ดยังไม่เต็มฝัก หากมีการระบาดมาก จึงพบกระจายอยู่ตามส่วนต่างๆ ของลำต้น กาบหุ้มฝัก โดยเพลี้ยอ่อนชนิดนี้มีปีก บินมาจากแปลงใกล้เคียง ตั้งแต่ข้าวโพดอายุประมาณ 15 วัน หลังจากนั้นอีก 1-2 สัปดาห์ จะพบเพลี้ยอ่อน ออกลูกเป็นตัวอ่อนรวมกันเป็นกลุ่มๆ โดยเฉพาะบริเวณใต้ใบล่างๆ และเพลี้ยอ่อนค่อยๆ แพร่ขยายจากใบล่างขึ้นมาบนใบเรื่อยๆ และขยายพันธุ์ เพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็วจนพบปริมาณสูงสุดในระยะข้าวโพดกำลังผสมเกสร มักพบเกาะ</p>	<p>1. ในแหล่งที่มีการระบาดเป็นประจำในฤดูแล้ง หากสำรวจพบเพลี้ยอ่อนข้าวโพด แพร่กระจายจากใบล่างขึ้นมาและเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ หัวทั้งแปลง ควรป้องกันกำจัดก่อนข้าวโพดแทงช่อดอกตัวผู้หรือก่อนดอกบานจะให้ผลในการควบคุมได้ดี</p> <p>2. หากมีการระบาดเกิดขึ้นเฉพาะจุด พ่นสารฆ่าแมลง คาร์บาริล 85% WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ เบตา-ไซฟลูทริน 2.5% EC อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไดอะซินอน 60% EC อัตรา 15 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20</p>

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
				เป็นกลุ่มๆ ดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนต่างๆ ของต้นข้าวโพด เช่น ยอด กาบใบ โคนใบ กาบฝัก และจะพบมากที่สุดบริเวณช่อดอก ทำให้บริเวณที่ถูกดูดกินแสดงอาการเป็นจุดสีเหลืองปนแดง	ลิตรา หรือ อิมิตาโคลพริด 10% SL อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร การพ่นสารฆ่าแมลงควรพ่นเฉพาะจุดที่มีเพลี้ยอ่อน ข้าวโพดระบัดเท่านั้น
			2. หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด	ในระยะออกดอก หนอนจะเจาะเข้าไปกินส่วนยอดที่มีนูนอยู่ โดยกัดกินและเจริญเติบโตภายในช่อดอก ทำให้ช่อดอกไม่สามารถกลับบานได้ จึงมีเกสรตัวผู้ไม่เพียงพอต่อการผสมเกสร ฝักที่ได้จะไม่มีเมล็ด หรือมีเมล็ดไม่เต็มฝัก ทำให้ผลผลิตต่ำ การเข้าทำลายฝัก ตัวหนอนเข้าทำลายโดยการเจาะที่ก้านฝัก หรือโคนฝัก หากมีการระบาดรุนแรงมากจะเจาะกินภายในแกนกลางฝัก และเมล็ดด้วย	พ่นสารฆ่าแมลงคลอร์ฟลูอาซุรอน 5% EC อัตรา 25 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟิโพรนิล 5% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร (- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระยะออกดอก พ่นสารเมื่อพบหนอน 2 ตัวต่อต้น หรือ รูเจาะ 2 รูต่อต้น - ข้าวโพดหวานในระยะออกดอก พ่นสารเมื่อพบหนอนมากกว่า 50 ตัว หรือ รูเจาะ 50 รู จากข้าวโพด 100 ต้น)
			3. หนอนเจาะฝักข้าวโพด	แมผีเสื้อวางไข่เป็นฟองเดี่ยวๆ ตามเส้นไหมที่ปลายฝักข้าวโพด หรือที่ช่อดอกตัวผู้ หนอนกัดกินที่ช่อดอก และเมื่อเริ่มติดฝัก ตัวหนอนจะกัดกินเส้นไหมของฝัก และเจาะเข้าไปกัดกินอยู่ภายในบริเวณปลายฝัก ทำความเสียหายให้แก่คุณภาพฝักโดยตรง เนื่องจากปลายฝักเสียหาย และถ้าพบระบาดมากปลายฝักจะเน่า เนื่องจากความชื้นจากมูลของหนอนที่ถ่ายไว้ หนอนเจาะฝักข้าวโพดทำความเสียหายได้มากเมื่อเกิดการระบาดก่อนที่ขบวนการผสมเกสรจะเกิดขึ้น หากการระบาด	1 วิธีกล ข้าวโพดที่ปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก ใช้วิธีการจับหนอนที่ปลายฝักทิ้ง หรือใช้มือบีบปลายฝักให้หนอนตายโดยไม่ต้องเก็บทิ้ง และควรเดินเก็บหนอนทุกวันในระยะติดฝัก 2. เนื่องจากผีเสื้อของหนอนเจาะฝัก ข้าวโพดจะวางไข่ที่ยอดเกสรตัวผู้ และที่ไหมข้าวโพดในระยะผสมเกสร จึงควรหมั่นตรวจปลายฝักข้าวโพดในระยะนี้ หากพบหนอนวัย 1-2 เฉลี่ย 10-20 ตัว

สภาพแวดล้อม/สภาพอากาศที่เกิดในช่วงเวลานี้	ชนิดพืชที่อาจเกิดผลกระทบ	ระยะการเจริญเติบโตของพืชในช่วงนี้	ปัญหาที่ควรระวัง	ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ	แนวทางป้องกัน/แก้ไข
				รุนแรงจะเก็บผลผลิตไม่ได้ เนื่องจากหนอนกักกินเส้นไหมจนแห้งหมดไป ทำให้ข้าวโพดไม่ได้รับการผสมพันธุ์ ฝักที่ได้จึงไม่ติดเมล็ด หรือเกิดเป็นข้าวโพดพื้นหลอขึ้น	ต่อ 100 ต้น พ่นสารฆ่าแมลงฟิโพรนิล 5% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเฉพาะฝักที่หนอนลงทำลายไหม พ่นซ้ำตามความจำเป็น โดยพ่นที่ปลายฝักบริเวณไหมโผล่ หากพบการระบาดมาก จึงพ่นที่เกสรตัวผู้ส่วนบนสุด ***สารฆ่าแมลงควรใช้ในระยะเวลาที่หนอนยังเล็กจะได้ผลดี

- รายงาน : สถาบันวิจัยพืชสวน (นางสาวทิวา บุปผาประเสริฐ) ข้อมูลจาก ศวส.จันทบุรี
 : สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน (นางสาวสุรรัตน์ ทองคำ) ข้อมูลจาก กลุ่มวิชาการ และ ศวร.นครสวรรค์ ข้อมูลจาก นางสาวศิวไล ลาภบรรจบ
 : กลุ่มวิจัยโรคพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
- ผู้กลั่นกรอง : สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช